

INSTITUTUL DE STUDII SUD-EST EUROPENE - ACADEMIA ROMÂNĂ

PLANUL DE CERCETĂRI PENTRU ANUL 2022

Programul 1. Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate. Coordonator: Ioana Feodorov. Program fundamental permanent al Academiei Române.

Colectiv de cercetare: Ioana Feodorov, Andrei Pippidi, Mihai Țipău, Daniel Cain, David L. Neagu, Nicholas Bishara, cu colaborarea Iuliane Deac (tehnoredactor).

Lucrări planificate în 2022:

1. Publicarea la Editura Istros a ultimului volum al seriei, al VII-lea, cuprinzând *Indicii generali*, aprox. 200 pag. (coord. Ioana Feodorov);
2. Mihai Țipău, *Mărturii românești peste hotare. Grecia*, ediție revizuită și adăugită, pregătire pentru publicare la Editura Istros.
3. Nicholas Bishara, Inventarul cărții tipărite de Antim Ivireanul răspândite în țările cuprinse în seria Mărturii românești peste hotare, vol. I-VI.2.

Programul 2. Istoria limbilor și a societăților tradiționale din Sud-Estul Europei. Coordonator: Cătălina Vătășescu. Programului îi este asociat un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Balcanologie al Academiei Bulgare de Științe: *Les relations ethniques et culturelles dans l'Europe du Sud-Est reflétées dans les langues et les littératures de la région* (2020-2022).

Lucrări planificate:

1. Cătălina Vătășescu, *Studiu asupra limbii obiceiurilor juridice albaneze în comparație cu româna* (2020-2022).
2. Oana Uță Bărbulescu, *Cercetări asupra istroromânei pe baza unor anchete de teren și a unei platforme electronice noi* (2020-2022)
3. Simona Nicolae, *Lexicul culorilor în textele grecești antice și bizantine. Studiu semantic, etimologic și comparativ* (2020-2022).
4. Cristina Codarcea, *Rolul culturii materiale în reconstrucția identității catolice în secolul al XVII-lea în enclavile catolice din Rumelia otomană* (2020-2022).

Programul 3. Antropologia socială a spațiului sud-est european. Coordonator: Stelu Șerban.

Lucrări planificate:

1. Stelu Șerban, *Contribuții la o istorie a mediului din Lunca Dunării de Jos* (2022-2024)
2. Ștefan Dorondel, *Istorie, societate și zone umede în Sud-estul european* (2022-2024)

Programul 4. Instituții, religie și colonizare în Antichitatea greacă. Coordonator: Vasilica Lungu. Programului îi sunt asociate parteneriate cu Muzeul Luvru (Paris) și ICEM-Tulcea (2021-2024), colaborări cu Institutul Canadian din Atena în vederea finalizării proiectului de la Lesbos, privind cercetarea și publicarea rezultatelor săpăturilor arheologice din situl Kastro-Mytilene, respectiv cu AOROC Paris și Universitatea Lyon Lumière 2, în proiectul Labraunda (1 iulie - 10 septembrie 2021).

Lucrări planificate:

1. Vasilica Lungu, *Cetățile ioniene Orgame și Tomis. Dinamica evoluției lor istorice în context egeo-mediteranean (sec. VII-I a. Chr.)* (2021-2023).

Programul 5. Literatura bizantină (sec. XI-XV): ediții, traduceri și studii istorico-filologice. Coordonator: Simona Nicolae.

Lucrări planificate:

1. Simona Nicolae, *Manuel Paleologul: scrisori și versuri creștine. Ediție, traducere, studiu* (2021-2023)
2. Mihail Mitrea, *Ediția critică a Cuvântului encomiastic la Sfinții Apostoli (BHG 160h) compus de patriarhul Filotei Kokkinos* (2021-2023)
3. Mircea Duluș, *Din întrebările și răspunsurile lui Theophanes Kerameus și Iustin Filosoful (Ἐκ τῶν ζητήματων καὶ ἐπιδόσεων Θεοφάνους Κεραμέως καὶ Ἰουστίνου φιλοσόφου): ediție critică, traducere și comentariu* (2022-2024)

Programul 6. Tradiția bizantină în Sud-Estul Europei (sec. XIV-XVII). Coordonator:

Petre Guran. Programului îi sunt asociate două proiecte de cercetare, cu Institutul de Studii Bizantine al Academiei Sârbe: *Byzantine Heritage in South-Eastern Europe in the Middle Ages* (2018-2022), respectiv cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe și Institutul de Istorie „N. Iorga”: *Religious rhetoric of power in the Byzantine and Balkan Middle Ages* (2018-2022).

Lucrări planificate:

1. Petre Guran, *Opțiunea bizantină. Circumstanță istorică, construcție identitară și conștiință dogmatică în formarea ethosului ortodox (sec. XIII-XVI)* (2020-2022)
2. Oana Iacubovschi, *Imitarea icoanelor portabile în decorația parietală a bisericilor de tradiție bizantină în spațiul sud-est european. Fenomen artistic și devoțional* (2020-2022)
3. Mihail-George Hâncu, *Palia istorică în spațiul bizantino-slav* (2020-2022)
4. Ioan Gabriel Alexandru, *Catalogul manuscriselor juridice din Biblioteca Academiei Române* (2022-2024)

Programul 7. Sud-Estul Europei și Mediterana Orientală în epoca otomană (sec. XV-XIX). Coordonator: Viorel Panaite.

Lucrări planificate:

Viorel Panaite, Radu Dipratu, *Înțelegerile otomane de pace și comerț (sec. XV-XIX). Partea I. Inventarul ‘ahdname-lelor din secolul al XVI-lea* (2020-2022).

Programul 8. Relațiile Sud-Estului Europei cu Orientul Apropiat și Caucazul.

Coordonator: Ioana Feodorov. Acestui program îi sunt asociate două proiecte de cercetare bilaterale, cu Institutul de Studii Orientale „A. Krymsky” din Kiev al Academiei de Științe a Ucrainei (*17th Century Historical Sources concerning Moldavia and Ukraine. Research on Paul of Aleppo’s Travels of Macarius III, Patriarch of Antioch*, 2018-2024), respectiv cu Institutul de Studii Orientale din Sankt-Petersburg (*Documents concerning the relations between East-European countries and the Patriarchate of Antioch (Syria) in the 17th century*).

Colectiv de cercetare: Ioana Feodorov (coord.), Mihai Țipău, Radu Dipratu, David L. Neagu, Nicholas Bishara.

Lucrări planificate:

1. *Catalogul manuscriselor orientale din colecțiile Bibliotecii Academiei Române – București și Filiala Cluj* (2020-2023). Lucrarea va avea ca rezultat întocmirea unui catalog descriptiv pentru uzul B.A.R. și publicarea unui volum ilustrat. Colectiv de cercetare: Ioana Feodorov (coord.), Mihai Țipău, Radu Dîpratu, David L. Neagu și Nicholas Bishara. Lucrarea se va desfășura în baza unor acorduri semnate cu Biblioteca Academiei Române – București și Filiala Cluj.

2. Ioana Feodorov și Yulia Petrova, co-autoare, cu colaborarea lui Serghei Frantsuzov, ediția arabă și traducerea engleză a filelor 1v-94r din manuscrisul arab al *Jurnalului de călătorie* al lui Paul din Alep, predare spre publicare la Editura Brill, vol. 1 din seria *Paul of Aleppo's Journal*. (2022-2023)

3. Nicholas Bishara, studiu asupra ediției arabe fragmentare a lui Qustantin al-Basha din *Jurnalul* lui Paul din Alep (filele 1v-24r). (2022-2023)

Programul 9. Neoeleenismul în Sud-Estul european: erudiție, mobilitate, modernitate.

Coordonator: Lia Brad Chisacof.

1. Lia Brad Chisacof, *Ediția „Condiții limbii românești” a lui Iordache Golescu (Ms. rom. 1595 BAR)* (2018-2022)
2. Mihai Țipău, *Scrierea istorică a lui Athanasios Ipsilantis Komninos. Traducere în limba română cu note istorice și filologice* (2017-2022)
3. Ștefan Petrescu, *Arendașii „sud-dunăreni” în România secolului al XIX-lea* (2020-2022).
4. Marilena Vlad, *Ediție și traducere din limba greacă a primei părți a tratatului De anima al lui Teofil Corydaleu* (2020-2022).

Programul 10. Relații interbalcanice în secolele XIX-XX. Coordonator: Daniel Cain.

Programului îi este asociat un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe: *Dobroudja, région de frontière dans l'Empire ottoman tardif, Bulgarie et Roumanie: Histoire et mémoire* (2020-2022).

Lucrări planificate:

1. Daniel Cain, *Noii cetățeni români (1864-1923): studiu prosopografic* (2021-2022) și *Relații militare româno-bulgare (1912-1918)* (2021-2023)
2. Florin Țurcanu, *În așteptarea războiului: garnizoana Capului de Pod Turtucaia în ultimul an al neutralității României (1915-1916)* (2021-2023)
3. Ligia Livadă-Cadeschi, *Memorii de război ale medicilor români, secolele XIX-XX* (2021-2023)
4. Virginia Blînda, *Mobilitatea cunoașterii în Sud-Estul Europei (a doua jumătate a secolului al XIX-lea)* (2020-2022)

Programul 11. Relațiile Sud-Estului Europei cu spațiul italian (sec XIII-XVII).

Coordonator: Andrei Pippidi.

1. Andrei Pippidi, *Izvoare noi ale istoriei Țării Românești. Colecția de documente muntene (sec. XIV-XVII) a iluministului ardelean Vasile Pop* (2021-2023)
2. Alessandro Flavio Dumitrașcu, *Veneția și Ancona la Marea Neagră în secolele XV-XVI* (2022-2023)
3. David L. Neagu, *Armenii și politica orientală a Sfântului Scaun în secolele XIII-XIV* (2022-2024)

PROIECTE DE CERCETARE ÎN CADRUL COOPERĂRII INTERACADEMICE ASOCIATE PROGRAMELOR DE CERCETARE ALE INSTITUTULUI

Proiectul 1. Les relations ethniques et culturelles dans l'Europe du Sud-Est reflétées dans les langues et les littératures de la région (2020-2022). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 2. **Coordonatori: Cătălina Vătășescu și Lora Taseva.**

Colectivul de cercetare român: Cătălina Vătășescu, Cristina Codarcea, Mihail-George Hâncu, Simona Nicolae, Lia Brad Chisacof.

Proiectul 2. La cité Orgamé/Argamum et son territoire: archéologie d'un paysage antique (2021-2024). Programul II franco-român coordonat de Institutul de Studii Sud-Est Europene și Institutul de Ecologie Muzeală Tulcea din partea română și de Muzeul Luvru, din partea franceză, asociat Programului de cercetare nr. 4. **Coordonatori: Vasilica Lungu și Alexandre Baralis.**

Proiectul 3. The Byzantine Heritage in South-Eastern Europe in the Middle Ages (2018-2022). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Bizantine al Academiei Sârbe de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 6. **Coordonatori: Andrei Timotin și Srdjan Pirivatrić.**

Colectivul de cercetare român: Andrei Timotin, Andrei Pippidi, Oana Iacubovschi, Petre Guran, Mihail-George Hâncu.

Proiectul 4. Religious rhetoric of power in the Byzantine and Balkan Middle Ages (2018-2022). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe, în colaborare cu Institutul de Istorie „N. Iorga”, asociat Programului de cercetare nr. 6. **Coordonatori: Andrei Timotin și Ivan Biliarsky.**

Colectivul de cercetare român: Andrei Timotin, Andrei Pippidi, Oana Iacubovschi, Mihail Mitrea, Radu Dipratu (din partea ISSEE), Ovidiu Cristea, Ovidiu Olar, Lidia Cotovanu (din partea Institutului de istorie „N. Iorga”).

Proiectul 5. 17th Century Historical Sources concerning Moldavia and Ukraine. Research on Paul of Aleppo's Travels of Macarius III, Patriarch of Antioch (2018-2023). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Orientale „A. Krymsky” din Kiev al Academiei de Științe a Ucrainei, asociat Programului de cercetare nr. 8. **Coordonatori: Ioana Feodorov și Yulia Petrova.**

Colectivul de cercetare român: Ioana Feodorov, Mihai Țipău, Oana Iacubovschi, Zamfira Mihail, Nicholas Bishara.

Proiectul 6. Documents concerning the relations between East-European countries and the Patriarchate of Antioch (Syria) in the 17th century – The Journal of Patriarch Makarius III Ibn al-Za'im's Journey to the Romanian Principalities, Ukraine and Russia, written by his son, Paul of Aleppo. Arabic edition, translation, introduction, philological and historical notes, bibliography and indices (2018-2020). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Orientale din Sankt-Petersburg, asociat Programului de cercetare nr. 8. **Coordonatori: Ioana Feodorov și Serghei Frantsuzov.**

Colectivul de cercetare român: Ioana Feodorov, Mihai Țipău, Oana Iacubovschi, Nicholas Bishara.

Proiectul 7. Dobroudja, région de frontière dans l'Empire ottoman tardif, Bulgarie et Roumanie: Histoire et mémoire (2020-2022). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 10. **Coordonatori: Daniel Cain și Blagovest Njagulov.**

Colectivul de cercetare român: Daniel Cain, Virginia Blînda, Ștefan Petrescu, Stelu Șerban, Ștefan Dorondel, Radu Dipratu.